

Alphyddan

Backstugusittare Gustaf Nilsson och hans hustru Anna Brita fick gudagåvor i många barn. Man bodde i kvarteret Frej i Trollhättan, men allt eftersom familjen växte, så flyttade man ner till Sylte, Lindeberg. Bland 10 syskon föddes Knut Viktor Nyberg på sommaren år 1883. Knut Viktor växte upp och mötte den vackra Natalia Anett Andersson. De blev upp över öronen förälskade i varann och pratade om giftermål och kanske få små barn. Knut Viktor som var född mycket fattig, sparade och gnetade med sina slantar. Paret gifte sig och byggde ett mycket stort och välfungerande hus, Alphyddan Skoftebyn.

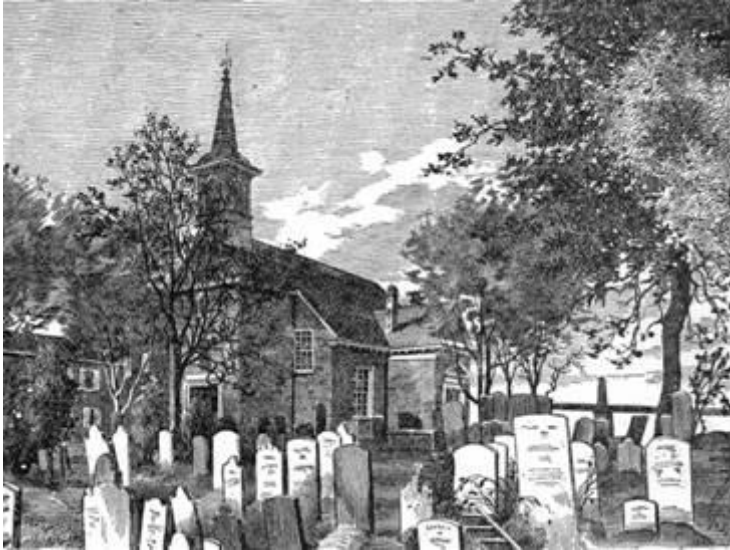

Foto: Föreningen Gamla Skoftebybor

Husägare Knut Viktor fick mycket hjälp av sina syskon och slutligen var huset uppfört. År 1912 var huset klart för inflyttning och glädjen stod högt i tak. Alla kom och tittade på huset som nästan såg ut som ett litet sagoslott. Natalia Anett gick i väntans tider och precis två dagar före julafton fick Knut Viktor hämta Jordemor, för en liten flicka såg dagens ljus. Flickan fick heta Majlid men kallades för Majlia. Mamman märkte nästan direkt att allt inte stod rätt till med barnungen för hon bara skrek och verkade ha ont. Natalia Anett visste sig ingen levandes råd och bar ungen nära intill sig både natt och dag. Men när det gick mot två dagar innan nyår, dog flickungen 30 december år 1912 av sin kramp i magen. Natalia Anett grät dag efter dag och Knut Viktor hade tårar i ögonen när han försökte trösta sin fru. I Europa mullrade det av krigslarm och snart började Första världskriget år 1914. Man visste och hade hört i kyrkan, då prästen talade om bulletiner ifrån stora världen att en stor båt som hette Titanic som varit osänkbar, hade gått under 1912. Unionen mellan Sverige och Norge hade upplösts 1905 och man kände sig inte särskilt orolig över detta, men alla pratade om att det kanske skulle bli krig och då kunde även Sverige drabbas. För att glädja den ännu ledsna Natalia Anett gick Knut Viktor och köpte sig en riktigt fin Amerikakoffert. Den var inte helt

ny, men det vara bara lite skavanker på den och gick fint att använda. Familjen fick något nytt att glädjas åt och såg fram emot att få komma till det nya landet på andra sidan Atlanten. Far var död och syskonen skulle ta hand om mor. I Amerika kunde alla bli rika, finna guld och bygga sig stora hus och få många barn. Knut Viktor pratade med alla människor han kände om sin Amerikaresa och fick många goda råd om livet där borta, samt om hur han skulle packa sina väskor. Från prästen som utfärdade flyttbetyget, fick Knut Viktor veta att han skulle hålla sig till sin tro och att församlingen skulle be för att överfarten skulle gå bra. Snart var dagen för avresan kommen och släktingar och grannar hade samlats på backen upp till Alphyddan för att ta farväl. I Amerikakofforten tog de med sig kläder, en liten minnesklädning från Majlia, samt snickarverktyg och pengar som de hade samlat från försäljningen av sitt kära Alphyddan, sedan låste de väskan väl. De hade också en kappsäck som var packad med mat att ha på överfarten. Med tåget for de till Göteborg med all sin packning. Först fick de fylla i ett dokument när de kom till Göteborg och hamnen. Det fanns tre klasser att välja på i båten, för hur bekvämt man ville åka. Överfarten var svår och båten rullade i vågorna, så alla mådde fasans dåligt. Kapten var också rädd att båtar i kriget skulle överraska dem på Atlanten. Det spreds rykten om att tyskarna även tillverkat en båt som gick under havet, en ubåt. Man hade inte tid att tänka på krig, här gällde det att överleva i dyningarna och i havets stora vågor. Kapten visste att han inte skulle gå nära Doggers bankar, för där var mycket krigsfartyg. Man bad och kvad sina psalmer under däck, där var smutsigt och dålig luft från så mycket människor. Slutligen såg man fåglar i skyn och förstod att land var nära. Kapten sade att båten skulle fara till kaj vid Ellis Island där första och andra klassens passagerare fick gå iland. De fick gå igenom en kort inspektion, då de antogs vara friska och hade slantar, så att de inte skulle ligga samhället till last. Tredje klassens passagerare fick gå in i Inskrivningsrummet och fick genomgå en flera timmar lång undersökning där kontoret stängde klockan fem och sedan fick man vänta tills nästa dag. En kvinna måst ha en manlig anförvant, annars fick man fort ordna någon manlig släkting eller att gifta sig snabbt på Ellis Island. Många manliga ”kusiner” dök också häpet upp och gav garanti åt kvinnan. Namn kunde här bli förvanskade eller ändrade till amerikanska, då det inte fanns å ä och ö i deras alfabet. Man letade efter sådana som var mentalsjuka, blinda eller smittsamt sjuka. Straffade och oönskade personer sändes hem igen. Man kunde också muta sig fram i kön, bara man hade pengar. Här fanns också mycken brottslighet, rufflare, tjuv- och rackarspel med valutaväxling och matförsäljning. 29 frågor skulle samvetsgrant besvaras. Lite hjälp fick man dock av de anställda tolkarna som kunde alla språk. Därefter transporterades svenskarna till södra Manhattan. Knut Viktor och hans fru blev kvar i New York några dagar och hörde sig för bland andra svenskar, om vart de skulle bege sig. Till slut kom de överens om att starta sitt nya liv i Pennsylvania, dit de kom med tåg en tidig morgon. Svenskarna ansågs vara gudfruktiga, arbetsamma och ärliga, men lite dumma, ’dumb swede’ var ett välkänt uttryck. Svenska duktiga flickor var mycket högt traktade. Mr James Hill som byggde järnvägar i Amerika ska ha sagt ”*Ge mig bara whisky, snus och svenskar så kan jag snabbt bygga en järnväg till helvete*”.

De visades fram till myndigheternas kontor och sa att de ville *settle down* och bygga sig ett hus. Snart anvisades de en plats som de hade råd att köpa via American Homestead Act, och började sitt nya liv med att bygga sig ett vackert litet hus. De mindes vad prästen sagt, bad sina böner och besökte nog Gloria Dei Church (Old Swede) som uppförts av svenskättlingar redan på 1700-talet. Det pratades svenska och gudstjänsterna hölls på svenska av en svensk präst. Här kände sig Knut Victor och Natalia Anett nästan som hemma. Svenska klubbar fanns och det spelades fotboll, där man kunde känna sig som i hemlandet.

"Old Swedes church" i Philadelphia/Pennsylvania. Adam Levine Collection.

Det fanns många kolonier runtom med svenskar, där man höll sina traditioner vid liv och firade jul och midsommar. Man träffades och hade kalas där man lagade svensk mat, spelade dragspel och sjöng gamla svenska sånger. Ibland kom man över någon svensk tidning med nyheter från Sverige och Amerika, som vandrade från familj till familj i bygden där man bodde. Men en dag sa Knut Viktor att han funderade på att resa hem och hälsa på. Natalia Anett hade allt tänkt tanken många gånger, men inte nänts att framföra den. Brev från bror John Fredrik beskrev att mor Anna Brita nu bodde hos honom i Mellby, Lidegården i Partille. Fler av de andra syskonen hade också flyttat till Göteborgsområdet. Nu blev det liv och lust i Natalia Anett och de började packa sina väskor för att resa hem till det gamla landet. De fick resa med den nya Amerika Linjen som fanns mellan New York – Göteborg. Överfarten var inte riktigt lika svår denna gång och de tog tåget upp till Trollhättan för att hälsa på sina släkt. Det kändes annorlunda och deras syskon kändes främmande, när de berättade om det stora landet i väster. Så när dagen nalkades, när Knut Viktor och Natalia Anett skulle resa 'hem' till sitt hus i Amerika, så kände de sig lättade men besvikna och ledsna. Dock var det fint att komma tillbaks till sina vänner där borta. Familjekänslan som fanns i deras svenskkoloni i Pennsylvania kändes skön och de välkomnades och hade med många nyheter från gamla Svedala. Sedan levde de lyckliga och avslutade sina dagar i Amerika. Sant men även improviserat.